

Posam

Naročnin

30 din., čemur se lahko doda
Celo leto 120 din. Inzerati ali oznanila se
računajo po dogovoru; pri večkratnem
inzeriranju primeren popust. Upravišтво
sprejema naročnino, inzerate in reklamacije.
Telefon interurban št. 115.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštšina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravišтво je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more
govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.
Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprite reklamacije so poštnine proste.
Telefon interurban št. 115.

69. štev.

Maribor, dne 20. junija 1923.

Letnik XV.

Se enkrat Jugoslavija in Bolgarija.

Ko smo prvič pisali o tem, je zavpilo «Jutro», zaradi se je «Narod» in njegovo demagogijo je čez nedeljo preplankal tudi «Tabor», sedaj pa vidimo, da gre beograjska vlada po potih, ki so začrtane od onih, ki ne soglašajo samo z revizijo makedonskega vprašanja, temveč celo s prelomom mirovnihih pogodb. Angleški vladni listi so že davno pisali, kako potrebna je avtonomija Makedoncev za mir na Balkanu, to je večkrat predlagal tudi padli Stambolijski in če se je o tem pisalo, se nihče ni čutil poklicanega in prizadetega, da očita piscem protidržavnost in veleizdajo. Stambolijski je propagiral tudi idejo konfederacije jugoslovanskih narodov in držav in ravno radi tega je bilo proti njemu veliko sovražstva v naših vladnih krogih. Sedaj, ko je padel, se je pa sovražstvo spremenilo v hvalo in za liste ala «Tabor» je samo to fatalno, da današnja hvala kakor tudi prejšnja graja nima načelne podlage.

Stambolijski je predlagal sporazumno ureditev in rešitev makedonskega vprašanja v avtonomističnem duhu, beograjska vlada je te predloge zavrgla in sedaj, ko se je uklonila vplivu in pritisku od onih strani, ki ne soglašajo samo z makedonskimi komiti, temveč tudi z germanofilsko in vojno-zločinsko politiko novega bolgarskega režima, se pač najde samo še kak «Narod» ali «Tabor», da jo poziva in hujska proti tem, ki to priporočajo, kar ona sama — seveda prepozno — za dobro in koristno priznava. Prejšnja bolgarska vlada je hotela sporazumno rešitev makedonskega vprašanja, sedanja hoče nasilno in če mi govorimo o tem, kar bi bilo dobro za nas in za prejšnji prijateljski bolgarski režim, je pač skrajno zlobno in neumno govoriti o nekaki «veleizdaji».

Demarša naše vlade odnosno male antante radi bolgarske prevrata je izostala in sicer samo za to, kar Beograd sledi in se tudi pokori onim, ki zagovarjajo ali pa iz raznih interesov priporočajo nasilje in proti ljudsko politiko. K temu je pa treba beležiti še to, da je bolgarska vlada dobre strani prejšnjega bolgarskega režima prepozno spoznala in da si glede novega z načelne strani ni na čistem, ter da so po intervenciji vpili najbolj demokrati, ki hočejo vsak zunanji in notranji politični zapletljaj izrabi v svoje strankarske koristi.

Stambolijski je hotel avtonomno Makedonijo kot vezni člen med Jugoslavijo in Bolgarijo, današnji bolgarski režim pa nastopa kot makedonski komit in sedaj naj si demokrati vseh nians od «Naroda» pa do «Tabora» ogledajo «veleizdajnike», ki nasilno rešitev makedonskega vprašanja vsak po svoje zagovarjajo in podpirajo. Francoski vladi, ki je tudi protiljudska, je novi bolgarski režim v nekaterih ozirih zelo všeč, ker skrbi za netivo balkanskega vulkana, z druge strani ji je seveda neljub, ker lahko potegne s Turki ter se naslanja na Angleže in Italijane, pa ker se duševno sorodni režimi dajo dobiti tudi za druge pustolovščine, zato Francija čaka ter se izjavlja proti vsaki intervenciji, češ, da še ni kršen neuilski dogovor. Anglija hoče napraviti iz Bolgarije pod novim režimom svoje orožje in orodje in demaršo je preprečila samo za to, ker se jezi nad beograjskim pretiranim frankofilstvom. Italija navdušeno pozdravlja novo bolgarsko vlado, ker ji njeni germanofilski predstavniki jamčijo za dober in trden del obroča okrog Jugoslavije. Grčiji bolgarski komiti niso več toliko na poti in ker še ima vedno spore s Turki, se noče zameriti bolgarski vladi.

Največje razočaranje pa je doživela naša vlada pri članih male antante. Češka vlada se noče brigati za bolgarski prevrat, ker ji je predaleč, Rumunija se je pa odločno izrekla proti vsaki intervenciji ter je povdarjala tudi interese vladarskih hiš na Balkanu. Beograjska vlada se je torej napram bolgarskemu prevratu znašla popolnoma izolirana in na vse to dajejo politični krogi v Beogradu sledeči odgovor: Zadnji čas Stambolijskijev je vodil do vedno večjega zbližanja in prijateljstva, to pa Evropi ni konveniralo, ker se je bala, da zagospodari na Balkanu močna jugoslovanska zveza. Proti takemu bloku, ki bi postal še posebno nevaren, če bi se sporazumel z Rusijo, so se trudile zlasti Italija, Rumunija in Grčija. Glede čehoslovaške trdijo v Beogradu, da ji je nova Bolgarska dobro došla, ker se je bilo bati, da se prejšnja zveza z Jugoslavijo ter si osvoji tako prvo mesto v mali antanti.

Tako in podobno se komentira diplomatski poraz beograjske vlade od kolikor toliko razsodnih strani v Beogradu, demokrati, ki pa ne spadajo med razsodne, pa niso vedeli, zakaj kričijo po intervenciji in sedaj seveda tudi ne vedo, zakaj se je izjalovila, samo vpiti in hujskati znajo, če kdo povdarja možnost pravega in trajnega sporazuma z bratskim bolgarskim narodom.

Politični položaj.

Pri debati o bolgarskem prevratu v naši skupščini je podvrzel našo vladno politiko v tem oziru objektivni kritiki poslanec Jugoslov. kluba Sušnik, ki je naglašal pomanjkanje stalnih smernic v naši zunanji politiki, kar je v zvezi z njenimi napačnimi pravci v notranji politiki. Ostro je zlasti napadal popolno nesposobnost naše diplomacije. Od zemljoradnikov je govoril Joca Jovanovič — od demokratov pa Pribevič, ki je grajal vlado, da ni v Bolgariji intervenirala z orožjem. Zunanji minister dr. Ninčič je odgovarjal, da vojna intervencija ni šala in da o njej sploh ne more biti govora, dokler ni prave kršitve mirovnihih pogodb. Branil je tudi rumunsko politiko, pa mu ni šlo prav od srca.

Demokrati so pokazali svoj militarizem s tem, da so k novemu vojaškemu zakonu predlagali po svojem poslancu dr. Lukiniču, naj bi se dalo vojvodom in admiralom letne plače 120.000 din., in ne 95.000 din., kakor določa zakon. Za uradniške plače se pa ne zavzamejo, ker mislijo, da se bodo usluge pri vojvodih in admiralih še najbolje poplačale.

Nekaj kritike o novem vojnem zakonu glede ustroja vojske. Celo nekatero beograjsko časopisje se je zavzelo za 12 mesečno vojaško službeno dobo in piše: Pod orožjem imamo stalno 120.000 vojakov. Točnega pregleda o izdatkih za vojaštvo nima niti vojno ministrstvo, ter ne zna, ali se res izdaja za vojaštvo mesečnih 45 milijonov dinarjev ali 180 milijonov kron. V to svoto je vračunana hrana, plača obleka, obujalo in drugi razni stroški. Ako bodo po novem vojnem zakonu se mladeniči-vojaki potikali po vojašnicah zopet 18 mesecev, mesto 12, bo stalo to službovanje državo 300 milijonov dinarjev več. Ravno kar omenjeno svoto bi se lahko uporabilo veliko pametnejše za proračune onih ministrstev, katerih cilj je: širiti med narodom pismenost in širiti med ljudskimi masami gospodarsko kulturo. Po novem vojnem zakonu, bi se naj med rekruti širila potom šol in predavanj: pismenost, narodno gospodarstvo, zemljepis in tako dalje. A kedo za Boga milega bo podučeval rekrute v teh vedah, mogoče častniki ali podčastniki, ki nimajo niti pojma o zgoraj označenih strokah. Vojaštvo bo torej služilo 6 mesecev dalje radi šolanja v pismenosti itd., kar bo samo simuliranje, a pri 12 mesečnem službovanju pa bi si lahko država prihranila lepe milijone in jih porabila za šole, kjer se res širi pismenost, podučuje ekonomija in to po strokovnjakih, a ne po oficirjih in podoficirjih.

Po svetu.

Mednarodni socijalistični kongres, ki se po izrednem sklicanju vrši v Bruslju, je sprejel predlog Vanderveldeja, ki pozivlja delavstvo, da se vzdigne proti prevelikim vojaškim bremenom in reakciji, katera je zavladala na polju socijalne zakonodaje ter ogroža zlasti svobodo strokovnih organizacij.

Rusko-japonska pogodba. Sovjetski zastopnik Joffe je dobil navodilo iz Moskve, da lahko podpiše pogodbo z Japonsko tudi v dalekosežnejšem obsegu, nego so segala njegova dosedanja poverila.

Ognjenik Etna je začel zopet bruhati. V nedeljo zjutraj ob 6. uri so bili najprej močni potresni sunki, potem se je pa začelo bruhanje kamenja in pepela. Prebivalci okoliških vasi so v paničnem begu na vozovih zapustili svoja bivališča. Na severni strani vulkana se je odprlo pet novih žrel, iz katerih se je vsula lava po cvetočih poljih. Pri Lingua Grocca je lavin tok dosegel širino 300 m in hitrost 250 m na uro. Na drugih krajih je tok pretekel v 12 urah 8 km. Ogroženi kraji so se pravočasno izpraznili. Iz Katanije so odšle na kraj nesreče pomožne kolone. Potres pa je napravil škodo tudi v kraju Montanaro.

ODŠKODNINE ZA OBMEJNO PREBIVALSTVO

je zahteval poslanec g. Pušenjak, ko je izvajal v svojem govoru povodom debate o naknadnih kreditih:

Na podlagi senžermenske mirovne pogodbe se je prisodil naši državi majhen del Koroške, to je Mežiška dolina in občina Jezersko. Nadalje se nam je dal nalog, da okupiramo velik del Koroške, zlasti oni del, v katerem se je moral izvršiti plebiscit, in da naša vojska prežene nemške tolpe, ki so udrle na naše ozemlje, tam ropale in požigale ter se obnašale tako, kakor za časa vojne v sovražni deželi; streljalo se je na vasi in na cerkve, rušili so se mostovi, se delala škoda na gospodarskih poslopih itd. Vsa ta škoda, ki je bila takrat takoj precejena, znaša nad 2 milijona din.

Naša vojska je nastopila proti tem tolпам. Naše čete so prodirale skozi okr. glavarstvo Slovenjgradec in Mežiško dolino na Koroško. Ob tej priliki je dravska divizijska oblast zahtevala, da so morali naši kmeti oddati konje in vozove. Obljubila jim je, da jim bo izplačala za to odškodnino ter dala prehrano in dnevnice

za voznike in gonjače. Toda ostalo je samo pri obljubi, izplačalo se pa ni nič.

Pokrajinska uprava v Ljubljani je že večkrat zahtevala, naj se izplača ta škoda, naj se poravnajo računi za rekvirirane konje in vozove ter naj se izplačajo dnevnice in hrana za voznike in gonjače. Vsa ta izplačila se pa še do danes ni so izvršila, pač pa se je delalo vse polno obljub. Dne 27. junija 1922 se je poročalo, da je ministrstvo vojne in mornarice ustavilo potrebno svoto denarja v državni budget. Toda v državnem budgetu iščemo zastoj to postavko. Razun tega so dobili oškodovani 25. februarja t. l. od tajništva radikalne stranke v Ljubljani pismo, v katerem pravi, da je minister Zupanič izposloval kredit, ki je potreben za izplačilo te škode, in da je vlada ta kredit odobrila. Neobhodno potrebno je, da se te odškodnine izplačajo, ker naši posestniki na meji vedo, da je Nemška Avstrija to škodo na svoji strani že davno izplačala.

Na meji v Sloveniji deluje 27 kreditnih zadrug z okroglo 5.300 člani, ki so bile prej včlanjene pri «Verbandu» v Gradcu. Naša vlada je po prevratu prepovedala prenesti denar, ki je bil vložen pri tem «Verbandu» na naše ozemlje. Pozneje pa tega denarja ni bilo več mogoče prenesti v domovino.

Lansko leto, ko je bil avstrijski državni kancler dr. Seipl v Beogradu, se je sklenil dogovor, da se bodo vse terjatve naših državljanov takoj izplačale na ta način, da dobe naši državljanji za 100 predvojnih kron 32 K ali 8 D. Dobijo pa izplačano samo kapital, med tem, ko obresti za leto 1919, 1920, 1921 in 1922 ne bodo izplačane. Škoda, katero utrpe na ta način naše zadruge znaša 986.000 dinarjev na kapitalu in 245.000 dinarjev na obrestih. Bati se je, da bode te zadruge prišle v konkurs, ako ne dobe izdatne državne podpore. Vseh zadrug je — kakor rečeno — 27 z okroglo 5.300 člani, tako, da pride na eno zadrugo okrog 196 članov. To so torej male zadruge, katerih člani so mali kmetje in mali obrtniki, kakor tudi nekateri delavci. Ako pridejo te zadruge v konkurz, bi bil to polom za te člane, obenem pa tudi velika katastrofa za drugo združništvo v Sloveniji, ki se nahaja danes v tako lepem stanju in ki se tako krasno razvija. Ljudstvo bi vsled tega izgubilo zaupanje do zadrug in bi ne hotelo več nalagati svojega denarja v zadrugah, vsled česar bi nastalo še večje pomanjkanje gotovine, kar bi bila velika škoda za celo naše narodno gospodarstvo.

Gospod finančni minister je spoznal, da so ti trije krediti potrebni in je obljubil v finančnem odboru, da bo vse te kredite pokril iz raznovrstnih budgetnih rezervnih postavk. Upamo, da bo gospod finančni minister z ozirom na važnost teh zahtev, osobito, ker se tičejo našega obmejnega prebivalstva, izvrši čimprej izplačilo teh zneskov.

Dnevne novice.

Škof dr. Andrej Karlin. Iz dežele se nam piše: Duhovščina na deželi pozdravlja simpatično izvolitev škofa dr. Andreja Karlina za lavantinskega nadpastirja. Povsod, kamorkoli je dozdej prišel na birmovanje, si je na mah pridobil srca vseh s svojo ljubeznivostjo, priprostostjo in skromnostjo. Toliše ljubeznivosti nismo bili vajeni v naši škofiji; zato mu pride tudi duhovščina kakor ljudstvo nasproti z odkritim zaupanjem kot pravemu očetu in ljubitelju svojih otrok. Bog naj blagoslovi njegovo delovanje.

Petindvajsetletnica. Dopolis iz Jarenine. Naš gospod dekan Jožef Čížek obhaja letos 25 letnico svoje dekanijske in župnijske službe. Kar je ta gospod tekom teh 25 let storil dobrega v verskem in narodnem oziru, o tem bi lahko napisali celo knjigo. Pa g. dekan je znan nasprotnik vsake počastitve. Mi mu samo želimo zdravlja in dolgega življenja, da bi tu ob meji še veliko dobre ga storil za verstvo in narod. Bog še ohrani dolgo let ta steber na naši jugoslovanski meji. Bog daj, da bi enkrat še zlati venec venčal njegovo čelo!

Promocija. V sredo, dne 27. junija bo na ljubljanski univerzi promoviran doktorjem bogoslovja g. Ivan Žagar, župnik v Dobju pri Planini.

Slovenski mladeniči in možje! Dne 1. julija t. l. se vrši na Gori pri Sv. Petru nižje Maribora marijanski shod. Spored shoda bo sledeč: Ob 9. uri dopoldne slovesna pridiga (č. g. p. Gabriel), nato slovesna sv. maša. Ob pol 11. uri javno manifestacijsko zborovanje na prostem pred cerkvijo. Govorijo: č. g. p. F. Ramšak in g. Jože Stabej. Popoldne ob 3. uri sklepna pridiga (govori č. g. J. Kalan) in nato slovesne litanije. Hrano naj si po možnosti prinese vsak s seboj. Pridite sami, povabite druge, povejte vsem! Pripravljalni odbor.

Solske počitnice — ali smo res brezpravni? Razni šolski nadzorniki že odredajo za ljudske šole sklep šolskega leta za dan 28. junija. Povod pa je, kakor pravijo, da višji šolski svet ne more počitnic brez seje preložiti na drugi čas, kakor je bilo lansko leto sklenjeno, prva seja pa baže ne bo pred 15. julijem. Tako torej?

Tako slab je naenkrat, ko gre za kmetske koristi, vse-mogočni centralizem? Koliko naredb se je že izdalo brez vsake seje in stroga kazen bi zadela vsakega, ki bi jih odklonil kot protipostavne ali neveljavne, samo tu, ko se naj ustreže ljudstvu, se ravna po gospodje po črki in ne po smislu zakonov. Naj raje odkrito rečejo: Mi nočemo, dokler še moremo; mi vas ne maramo, dokler imamo še kaj moči, vas ne poslušamo. — Upamo, da to še ni zadnja beseda. Vsi merodajni činitelji pa naj stopijo na plan, da zmaga korist našega ljudstva, ki zahteva jesenske šolske počitnice.

Shod zaupnikov v Hočah je bil preteklo nedeljo prav dobro obiskan. Poročala sta poslanca Falež in Vesenjak. Zaupniki so odobrili njuni poročili ter sklenili zaupnico Jugoslovanskemu klubu. Njihova neomajena volja je, da se pribori naši slovenski zemlji popolna politična, gospodarska in kulturna avtonomija.

Ljudski oder v Rušah. V nedeljo je posetil Ruše mariborski Ljudski oder in uprizoril v gledališki dvorani tamkajšnjega Kmetkega bralnega društva Petkovo delavsko igro «Žrtve». Kljub skrajno slabemu vremenu je bila dvorana skoro polna. Celo nekaj Mariborčanov je posetilo predstavo, kar je pač lep dokaz naklonjenosti, ki jo že sedaj Ljudski oder uživa v javnosti. Igralski zbor je bil sicer nekoliko nerazporejen, vendar pa je rešil svojo nalogo, kot vedno, v občno zadovoljstvo in občinstvo ni štedilo z zaslužnim priznanjem. Kakor v Rušah, želimo Ljudskemu odru tudi pri vseh naslednjih poletih na deželo uspeha.

Ljudski oder v Slov. Bistrici. Kakor smo že javili, poseti v nedeljo, dne 24. junija mariborski Ljudski oder tudi Slov. Bistrico, kjer uprizori ob treh popoldne delavsko igro «Žrtve». Ob tej priliki bo predaval ob 11. dopoldne v hotelu Beograd artistski vodja Ljudskega odra g. Ivo Peršuh o ljudski dramski umetnosti. Na predavanje posebno opozarjamo članstvo okoliških društev. Enako bo tudi predstava «Žrtve» nudila vzgled kako je mogoče z dobro režijo in vestno igro prirediti posrečeno predstavo tudi z literarno nedostatno igro.

Boj proti Hrvatim. Radikali so že počeli izvajati odkrito borbo proti Hrvatim. Postopajo proti njim približno s istimi metodami, kakor v Bosni. Prvi napad so napravili na hrvatske občine. V Slavoniji in v Sremu, kjer je prebivalstvo občin mešano, sistematično delajo na to, da dobe občinsko upravo Srbi v svoje roke, magari da so v manjšini. V občinah, kjer ni Srbov, pa delajo na to, da izvijajo občinsko upravo iz rok Radičevih pristašev ter nameščajo kot gerente radikalne somišljenike. Vse to delajo zakulisno in na skrivnem, da hrvatsko prebivalstvo ne more nastopiti proti nasilju. Radikali so za ta boj organizirali cel vladni aparat z velikimi župani na čelu. Ti so seveda to priliko z obema rokama zgrabili, samo da morejo udrihati po Hrvatih. Posebno se pri tem delu odlikuje virovitički veliki župan dr. Božič. On v svoji županiji jednostavno razpušča občinske uprave, kjer imajo Hrvatje večino, ter nastavlja komisarije, ki pripravljajo teren za Srbe. V nekaterih občinah, ki so imele vestne in dobre uradnike, je kar na svojo roko izmenjal te z drugimi, ki so radikalni pristaši, dasi o občinski upravi ne razumejo ničesar ter je njihova preteklost bila umazana. Na ta način je s slabim uradništvom spravil v gospodarsko krizo že par občin, ki so pred srbskim gospodarstvom gospodarsko zelo ugodno stale. V nekaterih občinah zopet zavlačuje občinske volitve za to, ker še nimajo Srbi potrebne večine, da bi občino lahko prevzeli. Med tem časom pa hujska proti Hrvatim ter podkupuje ljudi, ki naj pri volitvah glasujejo za Srbe. V občinah, kjer so Srbi v manjšini, zahteva strogo, da se pripozna razmerje, dočim v občinah, kjer so Srbi v premoči, isti sploh Hrvatov ne pripoznajo ter jih ne puste v občinske odbore. Kjer pa ni radikalna stranka razširjena, tam podpira na vso moč demokrate in Nemce, da oslabi Hrvatje. Proti poslednjim postopa v slučaju kakšnih nerednosti brezobzirno, dočim druge podpira in jih prikriva, kjer je le mogoče. Seveda je hrvatsko prebivalstvo pri takšnem postopanju zelo ogroženo, in se je radi tega bati, da ne pride do nemirov. Vsekakor bodo radikali in Srbi imeli težko stališče v boju proti Hrvatim in se bo lahko zgodilo, da bodo v tem boju več zgubili, kakor pa pridobili.

Pozabljen jugoslovanski junak. Pred dnevi sem obiskal Puščavo in pri tej priliki sem si ogledal tudi tamošnje pokopališče. Kako zelo, zelo sem se začudil, ko sem zagledal na črnem marmornatem nagrobnem spomeniku v krogu izplesano in sicer v cirilici napis: «Obitelj Lampreht». Nad tem napisom je v slovensčini izklesano, da počiva v grobu kmet Gašper Lampreht, rojen 3. januarja 1859, umrl pa 20. avgusta 1914. Zraven Gašperja pa počiva njegova žena Frančiška Lampreht, rojena Osvald, ki pa je preminula leta 1906. Ko sem po Puščavi poizvedoval o rajnem, so mi pravili, da si je postavil pred vojno na domu kapelico z napisom v cirilici. In baš radi teh dveh ciriličnih napisov je bil naznanjen za časa svetovne vojne in bi bil gotovo dobil okoli vratu vrv, da ni umrl še pravočasno. Iz ravnokar označenega dejstva je razvidno, da se za jugoslovansko idejo niso ogrevali sami tedaj še mlečnozobi fantalini po mestih, ki so danes organizirani v Sokolu in Orjuni, ampak celo priprosti pohorski kmetje, ki pa niso bili takozvani naprednjaki, ampak poslušni sinovi katoliške cerkve, a že leta 1914 so si upali postaviti spomenik z napisom v cirilici. Puščavski mirodvor si naj ogleda enkrat mariborska Orjuna in potem bo pusila pri miru klerikalne «brezdomovince».

Od Maribora do Kotora brez hrane. Kot železniški poduradnik pri kontroli dohodkov je bil v Mariboru uslužben Polde Martinčič. Koj po nastopu službe se je čisto po vseh predpisih javil vsem oblastem. Prišli so vpoklicali k vojakom, a Martinčič ni bil vpoklican, ker je

nanj menda pozabil župan rojstne občine. Mariborski vojni okrug pa ga je preganjal kot dezertarja. Kakor hitro je zvedel Martinčič, da je na listi vojnih beguncev, se je javil v Mariboru, kjer so ga kljub dokazom, da je nedolžen, vtaknili v zapor. Ker so ga zaprli že proti večeru — mu niso dali nič večerje. Drugo jutro ga je tiral Srbijanec z nasajenim bajonetom v Ljubljano, kamor sta dospela po končani menaži, torej tudi s kosilom ni bilo nič. V Ljubljani so uvideli, da so delali Martinčiču krivico kot dezertarju, so mu dovolili eno uro prostega časa, da obišče v spremstvu vojaka svojo mater, se tamkaj naje in na to koj odpelje v Kotor k mornarici. Ko se je pripeljal Martinčič do doma, je bila rojstna hiša zaklenjena, matere nikjer, čas je hitel in ubogi rekrut je moral takoj na vlak in hajdi proti Kotoru, kjer so mu po dolgem času in čisto oslabelemu ponudili nekaj toplega. Od Maribora pa do Kotora in še po zaporih, za tak izlet se rabi pri naših razmerah nekaj dni in to brez hrane, kaj takega se lahko zgodi samo pod našim «svobodnim solncem».

Odkritje spominske plošče v Prekmurju. Dne 29. junija — na praznik sv. Petra in Pavla — ob 1. uri popoldne se vrši v Strnkovci, župnija Bodonci, velika svečanost v proslavo 200 letnice rojstva Štefana Küzmiča, prvega pisatelja in književnika ter narodnega buditelja prekmurskih Slovencev. Spored obsega: odkritje spominske plošče na Küzmičevi rojstni hiši, slavnostni govor, deklamacije, petje v zboru in solo s spremljevanjem domače godbe in ljudsko veselico. Pričakujemo udeležbe iz širne Slovenije.

Rojstno hišo našega pesnika Aškerca bi radi popravili. Iz Rim. Toplice nam poročajo, da je rojstna hiša pesnika Aškerca popolnoma v razdrtem stanju in bo v kratkem razpadla čisto, ako ne bo popravljena. Radi popravila Aškerčeve rojstne hiše se je osnoval v Rimskih Toplicah poseben odbor, ki bo zbiral pri kulturnih in prosvetnih društvih prostovoljne denarne prispevke z apopravilo Aškerčevega doma. Odbor je razposlal okrog že nabiralne pole in upa, da se bodo društva radovoljno odzvala njegovemu pozivu. Nabrani denarni prispevki se naj pošiljajo na naslov: Aškerčev dom, Laško dopisi pa na naslov: Odbor za obnovo Aškerčeve rojstne hiše v Rimskih Toplicah. Ravnokar imenjeni odbor je čisto nadstrankarski in naj tudi vsa naša društva pripomorejo z denarnimi prispevki k obnovi rojstne hiše našega velikega pesnika.

Celjsko pevsko okrožje priredi svojo letošnjo okrožno prireditev v nedeljo, dne 8. julija v Celju v Narodnem domu. Nastopijo pevski zbori: iz Celja, Teharja, Vojnika, Dobrne, Braslovč, Šmartnega na Paki in Št. Jurja ob Taboru. Štiri pesmi zapojejo vsi zbori skupaj pod vodstvom okrožnega pevovodje g. Al. Mihelčiča. — Natančnejši spored še objavimo.

Na državni realni gimnaziji v Celju se vrši sprejemni izpit za I. razred v soboto, dne 30. t. m. ob 8. uri dopoldne. Učenci naj pridejo v spremstvu staršev, ali njihovih namestnikov in prineso s seboj krstni list in šolsko izpričevalo, na katerem bodi opomnjeno, da je izdano v svrhu sprejema v srednjo šolo. Ravnateljstvo.

Ustanovitev Jugoslovanskega kat. akademkega društva sv. Cirila in Metoda v Beogradu. Gibanje naše akademke katoliške omladine se širi. Na vseh univerzah naše države delujejo vrli katoliški akademiki v svojih društvih, širijo prosveto med ljudstvom, ter pobijajo verski indiferentizem, ki se je že tako razširil ne samo med našo inteligenco, temveč tudi med ljudstvom. Naši akademiki se zavedajo svoje vzvišene naloge, ter jo izvršujejo samo z njim lastno vztrajnostjo in nesebičnostjo. Sedaj so razširili naši omladinci svoje delovanje tudi na brate Srbe, ki so v tem oziru veliko bolj zapušteni, kakor pa mi. Ustanovili so si v Beogradu svoje društvo «Sv. Cirila in Metoda», s tem namenom, da stopijo v zvezo s svojimi pravoslavnimi tovariši, ki stojijo na pozitivni krščanski bazi, ter z njimi z roko v roki delujejo med bratskim srbskim narodom v povzdigi njegove krščanske misli. Na ustanovnem obnem zboru tega društva je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik: O. Toma Tomašič, cand. phil., podpredsednica: Evgenija Selgradova, stud. med., tajnik: Josip Zaninovič, stud. iur., blagajnik: Luka Krstinič, stud. agronom., knjižničar in gospodar: Pavle Urankar, stud. phil., revizor: dr. Janko Golias, stud. iur.

Zasedanje prizivne komisije za dohodnino se bo vršilo kot vsako leto tudi letos tekom meseca julija.

Nov ravnatelj policijske šole v Beogradu. V «Strazi» smo že poročali, da je dal ostavko kot direktor beograjske policijske šole švicarski vseučilišni profesor dr. Reiss. Reiss je vztrajal na ostavki in notranje ministristvo je že imenovalo kot njegovega naslednika človeka, ki je izvršil podčastniško šolo in nekak fotografski tečaj.

Ponesrečen beg zločinca. Po noči od 16. do 17. t. m. sta poskusila pobegniti iz policijskega zapora v Zagrebu dva ujetnika. Prebila sta steno celice v drugem nadstropju ter se hotela spustiti na dvorišče sosednega poslopja. Pri tem se je enemu vrv pretrgala, pa je padel iz velike višine na asfalt ter si razbil glavo, da je ostal na mestu mrtev. Njegov padeč je privabil stražnike, ki so drugemu zločincu onemogočili beg po novi vrvi, ki jo je spustil. Premetnež pa je pobegnil skozi luknjo na jetiško streho, od tem preskočil na streho sosedne hiše ter tako nadaljeval svoj beg po strehah zagrebških hiš. Policija ga je zasledovala po strehah, nazadnje pa je izginil begunec na podstrežje neke hiše, kjer ga vkljub iskanju niso več našli.

VABILO NA EVHARISTIČNI KONGRES V ZAGREBU.

Po želji nadškofa g. dr. Ante Bauerja se vrši v Zagrebu v dneh 18. in 19. avgusta 1923, — v soboto in ne-

deljo — veliki evharistični kongres za vse katoličane naše države.

Z dovoljenjem kn.-šk. ordinariata objavi stem lavantinski škofijski odbor na temelju doposlanih mu dopisov glede kongresa sledeče:

Vožnja. Na podstavi dovoljenja ministrstva saobračaja z dne 4. maja 1923 so cene za vožnjo na vseh železniških progah polovične. Vsak udeleženec bo na svoji domači postaji sicer plačal cel vozni listek do Zagreba, pa s tem je tudi že plačal vožnjo iz Zagreba do svoje domače postaje. Zato v Zagrebu ne sme voznega listeka oddati, ampak ga mora dobro shraniti. Vozni listek je veljaven od 14. do vštete 23. avgusta. V Zagrebu dobi še vsak udeleženec izkaznico ali certifikat. Ta izkaznica, ki stane 10 din., za dijake 5 din., služi kot vstopnica za vse prireditve v dneh kongresa, na dan vrnitve iz Zagreba pa kot potrdilo, da se je udeležil kongresa in da se kot tak vozi domov brez vsakega doplačila. — Da se udeležencem olajša skrb za vozne liste in za izkaznice, naj določijo gg. župniki, oziroma dekani, vernikom iz svoje župnije, oziroma dekanije, voditelja, duhovnika ali lajika. Voditelje naj prijavijo obenem s poročilom o številu udeležencev lavantinskemu škofijskemu odboru (kn.-šk. lav. konzistoriju) s temi-le označbami: Ime in priimek, bivališče in železniško postajo, od kater se pelje v Zagreb. Istodobno naj vpošljejo po 10 din. za izkaznice. Škofijski odbor pošlje ta seznam voditeljev, število udeležencev in denar osrednjemu odboru v Zagrebu.

Prehrana. Obed, obstoječ iz juhe in govedine s prikuho in kruhom, stane 13 din. Kdor želi razun tega pečenko s solato, doplača 10 din. Večerja stane 10 din. Za dijake so cene znižane. Župnijski uradi naj škofijskemu odboru prijavijo, koliko udeležencev želi obed, koliko večerjo in za koliko dni. Denar za prehrano se mora potem škofijskega odbora poslati vnaprej. Vsak udeleženec, ki naroči prehrano, mora s seboj prinesiti žlico, nož in vilice.

Stanovanje. Osrednji odbor bo oskrbel brezplačna stanovanja v državnih in mestnih šolah. Potrudil se bo tudi, da dobi privatna stanovanja po znižani ceni. Odeleženci, ki želijo privatna stanovanja, naj to poprej naznani.

Lavantinski pripravljalni odbor prosi vse vernike lavantinske škofije, ki se nameravajo udeležiti evharističnega shoda v lepem Zagrebu, naj to nemudoma naznanijo domačemu g. župniku. Gg. dušni pastirji pa naj vsaj do konca junija vpošljejo poročila o številu udeležencev, o njihovih voditeljih in o prehrani ter denar za izkaznice in za hrano. Razvijajo pa naj tudi takoj živahno agitacijo za številno in častno udeležbo na kongresu, ki naj bo izraz in dokaz verskega prepričanja našega slovenskega ljudstva in njegove ljubezni do evharističnega Zveličarja!

Iz Ptujja.

Gospod vladni svetnik in začasni vodja okrajnega glavarstva v Ptujju dr. Franc Vodopivec je po 5 mesečnem službovanju danes zapustil naše mesto. Z njegovim taktičnim in koncilijantnim nastopom si je pridobil v tem kratkem času srca vsega prebivalstva ptujškega okraja. Vsakdo, ki je imel prilike z njim občevati, je bil vzradoščen nad njegovo ljubeznivostjo. Zavedal se je v polni meri svojih dolžnosti kot politični šef; storil pa je tudi vse, kar je bilo v njegovih močeh, da olajša težnje prebivalstva. Pozabil pa pri tem ni na njemu podrejeno uradništvo. Bil je v vsakem oziru na svojem mestu, le žal, da odhaja. Ni čuda, da se je pri odhodu zbralo na kolodvoru tako veliko število ljudstva, celokupno uradništvo okr. glavarstva, da pozdravi svojega šefa. — G. okr. komisar dr. Negušar je imel krasen poslovljni govor, na kar mu je uradništvo poklonilo lep šopek cvetlic. Gospod vladni svetnik se je vidno ginjen zahvalil za to prisrčno ovacijo. Ko se je vlak začel premikati, so zaorili gromoviti živijo klici. Naj bode prepričan, da ostane občinstvu za vedno v naj boljšem spominu. Pri tem še opomnimo, da g. vladni svetnik dr. Vodopivec ni postal še le po polomu Jugoslovana, ampak je bil zaveden Slovenec narodnjak med in pred vojno. Vsa čast možu poštenjaku.

Ptujski paša — ante portas. Pri odhodu Pirkmajerja na «dopust» je bila splošna želja, da se ne vrne več na svoje mesto. To smo tudi privili v našem glasilu z dne 26. februarja 1923. Vse se je veselilo, ko je odhajal v nadi, da se ta tiran ne vrne več. Takrat smo tudi opozorili pokrajinsko upravo, da naj ne dela takih nerodnih eksperimentov. Toda dejstvo govori, da je Pirkmajer zopet prišel paševati. Ne spuščamo se več v podrobnosti, kajti celemu občinstvu so znani grehi in krutost tega paše, odločno pa zahtevamo od pokrajinske uprave, da tega despota takoj odstrani iz Ptujja, posebno pa opozarjamo naš Jugoslovanski klub, da se za to zadevo pobriga. Pošlje se naj tega človeka z debelo kožo kam v Makedonijo, da se nauči manir o občevaranju z ljudmi. Ta despot je tako osovražen pri ljudeh, da se je bati kaj neprijetnega. Edino par tistih ptujskih lažidemokratov-orjuncov, kojih zvest zaščitnik je Pirkmajer, se veselijo prihoda in triumfirajo, ker vidijo zopet one zlate čase. To naj bode zadnji apel, sicer pride druga muzika.

Pisarniški adjunkt Marko, ta oproda in protežirane Pirkmajerja je premeščen v Celje. Tega tirana je vladni svetnik dr. Vodopivec pravočasno spravil iz Ptujja, sicer bi še naprej pomagal paševati Pirkmajerju. — Izrek: Gliha vkup štrija — je tu popolnoma na mestu. Čudimo pa se vladi, da tega strastnega nemčurja še v naprej pušča v službi. Opozarjamo nanj okr. glavarja v Celju.

Osebnosti. Šolski nadzornik v ptujskem okraju g. Pavel Flere zapusti v kratkem svoje mesto in se preseli v Beograd; pride za stalnega referenta v šolskih zadevah za Slovenijo v ministrstvo.

NEKAJ K IZPREMEMBI POŠTNEGA PROMETA.

Kakor znano, je s 1. junijem t. l. stopil v veljavo novi vozni red, s tem dnem se je tudi znatno spremenil in razširil poštni promet na železnicah po celi državi po sklepu konference v Brodu, kateri so prisostvovali delegati poštinih in železniških direkcij. Ta nova vpekljava poštne prometa ni nobene pohvale vredna, ampak nasprotno. Vzemimo sprevodnika, ki spremlja pošto iz Maribora v Beograd, vozi preko Čakovca-Varaždina-Zagreba v Beograd, to je 630 km dolga proga, ki traja približno 25 ur na eno stran. Uradnik, ki se nahaja v tem vozu, izstopi v Zagrebu ter se pelje od tam do Beograda sprevodnik sam po 445 km dolgi progi s 1400 do 2000 paketi, katerih si je naložil največ v Mariboru in Zagrebu, razven tega ima v vozu velike vrednosti in drugo pisemsko stvarino, za katero je odgovoren. Vrh tega pa še mora delati in garati kakor živina. Kaj porečejo k temu merodajne osebe? Oni dobro vedo, da je na tako dolgi progi poslovanje enega samega moža nedopustno in nevzdržljivo. Kaj naj počne sprevodnik v slučaju kakšne železniške nesreče? Ali če mu izbruhne požar iz kakršnegakoli vzroka? Ali naj mu postane med potjo slabo zaradi slabih življenjskih razmer, preslabe hrane? Ali ga celo kdo napade, ker sumi, da je sam? To je nepremišljena nova upeljava. Sprevodnik je predan na milost in nemilost usodi. Dospelši ponoči v Beograd, ga peljejo po končani službi naši bratje Srbi v neko luknjo poštnega ministrstva, kjer bi naj si odpočil svoje utrujene ude ter istočasno služil kot prehrana beograjskim ušem. Dijete znašajo 109 D, s temi se mora vzdržati skoraj štiri dni na poštanju. Za primer naj nam služi sledeče: Iz Dunaja do Maribora je 290 km, vožnja traja okoli 10 ur. Pošto spremljajo štirje uradniki in dva poduradnika, skupaj torej šest oseb ter dobi vsak približno 140 D dijet v naši valuti. Tukaj pri nas imajo Avstrijci snažno stanovanje in 32 ur prosto. S tem hočemo dokazati, ako ravno so v drugih državah življenjske razmere nekaj slabejše od naših, a kljub temu se z državnimi uslužbenci drugače postopa, kakor pri nas v takozvani «svobodni» državi.

Ravnokar opisani vožnji je enaka ona iz Maribora do Broda. Pri tej se pelje uradnik tudi samo do Zagreba, a od tam pa do Broda zopet sprevodnik sam.

Odrejlo se je, da vse pošte Slovenije pošiljajo pakete, ki spadajo preko Zagreba, najprej v Maribor in od tam se šele odpremljajo v južne kraje. Ne samo to, da paketi zamudijo po 24 do 48 ur, ampak je tudi mariborska pošta s tem močno obremenjena, ker je brez pomnožitve osebja ter se še isto citira na delo k raznim oddelkom po nalogu poštne direkcije. Za to trudopolno delo pa dobijo škandalozno doklado po 2 D za noč. Čudno je dejstvo, da zagrebška in subotička direkcija ne varčujeta tako pri osebju, kakor ljubljanska.

S tem je jasno dokazano, da se neuradniških kategorij veliko več zahteva kakor od uradnikov. Samo pri dokladah je obratno. Pripomniti še moramo, da je sprevodnikom vzet skoro ves prosti čas. To je nečloveško postopanje in izkoriščanje poštne osebj, ki je že itak od slabosti in gladu z eno nogo v grobu. S tako silo hoče ljubljanska poštna direkcija mučiti še to pošteno in pridno osebo, ki ga še ima. Kakor hitro bomo dobili natančnejše podatke o celi zadevi, bomo zaprosili naše gg. poslance, da napravijo tozadevno energične korake na merodajnih mestih.

Iz Maribora.

Obsojen zagovornik orjuncv. Med branitelji povodom razbojniškega napada na Cirilovo tiskarno aretiranih orjuncv je bil tudi znani policajdemokratski batinaš odvetnik dr. Irgolič. Ta mož ima poseben način reševati pravde. Nekega inženirja je nekoč kratkomalo prebatnil v svoji pisarni, kompanjona pri neki lesni kupčiji se je odkrižal z ovaditvom in tako se tudi pri tej zadevi in odrekel svojim navadam ter je kar na lepem obdolžil preiskovalnega sodnika g. Kramerja in policijskega nadsvetnika g. Kerševana nedopustnih preiskovalnih sredstev. Orjunci in dr. Irgolič so si izmislili, kako g. Kramer in g. Kerševan potom konfidentov ter raznih lažnjivih dokazil izsiljujeta priznanja in na podlagi te laži in podlega obrekovanja se je na dolgo in široko iz dr. Reismanovega peresa pela mučeniška slava razbojniških orjuncv. Višek predrznosti in ostudne brezvestnosti je pa to, da je bil dr. Irgolič v spremstvu patentirano prifrknjenega orjunca dr. Snuderla pri sodniku g. Kramerju ter ga vprašal, kaj je na stvari, o kateri se «govori.» G. Kramer mu je dal besedo, da ni prav nič, dr. Irgolič se je navidez s tem zadovoljil, čez par dni je pa skuhal ter sodišču serviral svojo podlo ovadbo, v kateri celo dano izjavo g. Kramerja potvarja. Mnogo se je pisalo o tem po listih, zlobno in grdo se je obrekovalo g. Kramerja in g. Kerševana, tudi sodnija je v tej zadevi porabila mnogo papirja in končno je predvčerajšnjim prišla cela stvar pred sodišče, ki je orjunskega zagovornika dr. Irgoliča obsodilo po § 104 na 2000 dinarjev. Posebno lepo pri celi stvari in značilno za dr. Irgoliča je pa to, kar je povodom zaslišanja ostalo v aktih in v spominu. Ko je bil dr. Irgolič z dr. Snuderlom pri sodniku g. Kramerju ter govoril o pritisku na obdolžence, se je napram svojemu orjunskega tovarišu izjavil: «Veš, to itak ni nič! Kaj sem šele jaz delal, ko sem bil pri vojaški sodniji! Tedaj sem bil res pravi lump in baraba, pa tudi to mi danes prav

pride.» — Čestitamo dr. Irgoliču in orjuncem, ki imajo takega zagovornika.

Dva moderna pedagoga sta dr. Pivko in ravnatelj Pirc. Dr. Pivko je kot razrednik svojim učencem-sokolašem dal pod pokroviteljstvom «župe» prirediti poslovilni večer, kamor so imeli dostop le njegovi ljubljenci, ne pa vsi gojenci, katerim je bil razrednik. Seveda je bila na to prireditev povabljen večina — ne vsi! — člani učiteljskega zbora. Šolska oblast oficijelno prireja protialkoholna predavanja, ravnatelj Pirc in dr. Pivko pa kronata takšna predavanja s tem, da sokolska župa da 250 litrov vina! Namesto, da bi se na zavodu vzgajalo brez strankarstva, vodi dr. Pivko posebni oddelek učiteljskih kot vadiatelj pri Sokolu ter direktno in indirektno pritiska gojence v to organizacijo, ravnatelj pa pusti čitati vse prepovedi višjega šolskega sveta o znakih, zraven pa zatise obe oči, da jih med uro pri gojencih ne vidi. Modernost teh dveh pedagogov je tudi v tem, da se pusti v zavodu ljudje, ki součencem izmaknejo, zastavijo in napravijo perilo, gosli, itd. ter so sodnijsko kaznovani. Da se favorizira, odnosno ljubeznivo trpi orjunaštvo, je tudi splošno znano. Namesto, da bi ščitil ravnatelj gojence, jim svetuje, naj le hitro pobrišejo iz zavoda, češ: Orjuna vas bo napadla. Imamo še celo vrsto drugih pritožb, kjer se kaže očitno strankarstvo ter pomanjkanje objektivnosti, kakor jo zahteva prava vzgoja. Drugo leto bomo zavodu posvetili več pozornosti, kajti nikakor ne gre, da bi v tem zavodu nastale razmere, kjer je prazna fraza o «naprednjaštvu» vse in ker bi mesto poštene vzgoje in izobrazbe razpaslo strankarstvo in pristranost. Hočemo, da se varujejo tradicije objektivnih prednikov!

«Jutro» o mariborskem ljudskem odru. Včerajšnje «Jutro» razglasa liberalnemu vesoljstvu, da se je nad mariborskim Ljudskim odrom zmotilo, da je Peršuh znani ljubljanski klerikalec, ki je Ljudski oder zvodil v Cirilovo tiskarno, da je prevzel Ljudski oder vodstvo organizacije klerikalnih dramatičnih društev itd. Vse te stvari je pred enim mescem povedal že «Tabor». Nam je samo všeč, da posveča demokratska gospoda naši mladi ustanovi toliko pozornosti. Če se po enem mesecu oglasi «Jutro» z očetovskim opominom na napredno javnost po deželi (morda bi nam še povedalo, kdo je ta javnost?), je to samo znak, da Ljudski oder deluje in s svojim delovanjem ustvarja strahove za Jutrovo javnost. «Jutro» naj si dalje zapomni, da se Ljudski oder prav nikomur ne vsiljuje. Krščansko-socijalna javnost po deželi ga sprejema z vso gostoljubnostjo; če pa uživa simpatije tudi pri «nekerikalni» javnosti, znači to le, da «Jutro» tej javnosti nima pravice pameti soliti in da je kulturno delo Ljudskega odra pač priznanja vredno. Našo javnost pozivamo, da v odgovor na «Jutrovo» stokanje odgovori s še izdatnejšim podpiranjem mariborskega Ljudskega odra.

Sokolski obisk pri Ljudskem odru. V nedeljo, ko je gostoval mariborski Ljudski oder v Rušah, je posetil pisarno Ljudskega odra znani sokolaš frizer Holy, sin propadlega demokratskega kandidata Holyja v Brežicah. Ne gre mu iz glave, da je prenehala parada s sokolskimi znaki v Ljudskem odru. Da bi dokazal svojo trdno voljo, ostati zvest kulturnim načelom sokolstva, je odnesel iz pisarne vse tam nalepljene razglase in odločbe uprave Ljudskega odra. Ker imajo ti razglasi za Ljudski oder svojo vrednost, je obisk visokega kulturo-nosca prijavljen policijskemu šefu, ki bo gotovo na primeren način dokazal mlademu sokolašu, da velja sedma božja zapoved tudi zanj. Kumovala mu je sokolašica in knjigovodkinja Gjura pl. Valjaka Čehova.

Unmrli je v Mariboru g. višji davčni upravitelj Mihael Schwaz v starosti 45. let. Pogreb blagopokojnega se vrši v četrtek ob pol 4. uri popoldne iz mrtvašnice v Pobrežju na pokopališče.

Krščanska ženska zveza v Mariboru vabi vse svoje članice na važen sestanek, ki se vrši v nedeljo, dne 24. t. m. popoldne ob 5. uri v dvorani rokodelskih pomočnikov v Lekarniški ulici. Ker so na dnevnem redu važne zadeve, naj nobena članica ne manjka.

Nadaljevanje redne seje mariborskega občinskega sveta se vrši v petek, ob 19. uri v mestni posvetovalnici. **Sprejemni izpiti v I. letnik drž. moškega učiteljskega v Mariboru.** Vpisovanje v I. letnik omenjenega zavoda se vrši dne 28. junija od 11.—12. ure v ravnateljstvu. Učenci, ki so dovršili IV. gimnazijski ali realni razred ali nastavni razred meščanske šole, vstopijo v I. letnik brez izpita, dokazati morajo le, da imajo posluh za glasbene predmete. Vsi drugi učenci delajo dne 29. junija od 8. do 12. ure pismeni, dne 30. junija popoldne ob 2. uri pa ustmeni sprejemni izpiti. Vsak učenec naj prinese s seboj zadnje šolsko izpisevalo in krstni (rojstni) list. Uradni zdravnik bo pri vsakem učencu določil, če je duševno in telesno sposoben za učiteljski stan. V jeseni bo sprejetih v I. letnik le toliko gojencev, v kolikor bo to prostor dopuščal. Ravnateljstvo.

Kat. izobraževalno društvo v Lajtersbergu priredi na Petrovo, to je 29. t. m. na posestvu g. župana Požauko v Lajtersbergu vrtno veselico. Zbirališče ob 14. uri (2. uri popoldne) pri kapeli g. Murausa na Košakih, kjer se vršijo večernice. Po večernicah skupen shod na veselične prostore. Na sporedu so šaljivi nastopi, ples, ribolov, amerikanski zapor, šaljiva pošta itd. Sodeluje polnoštevilna godba kat. omladine iz Maribora. Za pristno kapljico in izbrane jestvine bo preskrbljeno. — Vsem našim somišljenikom ter prijateljem poštene zabave poset prireditve toplo priporočamo.

Beračenje po mestu je zavzelo posebno ob petkih tak obseg, da se s tem nadlegovani trgovski in obrtniški stan in prebivalstvo opravičeno zgraža in pritožuje. Da se pride v okom temu neznosnemu in po zakonu z dne 24. maja 1885 drž. zak. št. 89 prepovedanemu beračenju, je izšla poostrena odredba na varnostno stražo, da posveča tej nadlegi posebno pozornost in da pri vsaki zalotitvi berača v svrhu postopanja ugotovi na eni

strani, indentileto, telesni položaj (delamrznost) pristojnost in premoženjske razmere berača samega, na drugi strani pa tudi darovalca miloščine in podpiratelja nadleže proti kateremu se bode v smislu par. 7. nar. z dne 20. aprila 1854 drž. zak. št. 96 postopalo.

Tečaji za strojepisje in stenografijo. Na mnogoštevilna vprašanja se poroča, da se vrši pouk dopoldan, popoldan in zvečer. Tečaji prične dne 2. julija. Vpisovanje in pojasnila dnevno v trgovini za pisalne stroje Legat, Maribor, Slovenska ulica 7, tel. 100.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevodel Paulus.

19

«Ljubi —? Da, svojčas sem res mislila, sem bila prepričana, da me ljubi, sicer bi mu ne bila dala svoje roke. — Zdi se mi», je začela hlastno, kot bi bila komaj čakala, da odloži težko breme, ki jo je težilo že vse mesce sem, «zdi se mi, celo ti misliš kakor mnogi drugi, da sem vzela Percyja zavoljo njegovega bogastva. Pa povem ti, zagotavljam te, da to ni res! Častil me je, oboževal me je s toliko ljubeznijo, tako strastno, da me je omamil. Nikdar in nikogar še nisem ljubila do tistikrat, kakor veš, in imela sem že 24 let. Mislila sem, da moje srce ni ustvarjeno za ljubezen. — Pa vedno, že tudi tistikrat, se mi je zdelo, da bi bila nebeško blazena in srečna, ako bi me kdo ljubil, — slepo, strastno, neomejeno ljubil, me oboževal —. Percy je bil že tedaj počasnega duha, trapast se mi je zdel že tistikrat, — pa prav zaradi tega je imel zame tem večjo privlačno moč —. Mislila sem, da bo tem bolj gotovo in izključno ljubil samo mene. Brihten mož, sem sodila, bo imel polno drugih misli in skrbi, častitelj in podjeten človek se bo hotel poleg mene brigati še tudi za javnost —. Mislila sem, da tak dobrodušen revček, kakršen je bil Percy, ne bo mislil na druga, ko na mene, ne bo imel drugih namenov in želj ko mene, da tak me bo ljubil res popolnoma, neomejeno, me bo oboževal —. In zato sem ga vzela, zato! In pripravljena sem bila, Armand, da bi ga ljubila tudi jaz, hotela sem biti ljubljena in oboževana, — pa dala bi bila ljubezen, neomejeno, strastno —!»

Globoko je vzdihnila in iz njenega vzdihla je do-nelo težko, bridko razočaranje.

Armand jo je pustil, da je govorila, ni je motil, in njegove misli so šle svojo pot —.

Zalostno, bridko je bilo gledati mlado, lepo ženo, skoraj še dekle v cvetu mladosti na vrhuncu življenja, — pa oropano najlepših upov, oropano najsrečnejših pričakovanj, oropano zlatih sanj, ki bi bile uresničene izpremenile vse njeno življenje v srečno, nevenljivo pomlad.

Pa zdelo se mu je, da razume —.

Vkljub svoji mladosti je Armand videl mnogo ljudi, je mnogo opazoval, se srečal z značaji vseh vrst, z možmi vseh stopinj družabnega reda, — in razumeval je, česar Margareta ni povedala.

Če je tudi res bil Percy počasnega duha, kakor se je zdelo, in omejenih misli, je vkljub temu še moglo biti v njegovih možganih prostora dovolj za občutljiv plemenski in rodbinski ponos. In ta — neumen in poln predsodkov, kakor ga je imenoval republikanec Armand — je zadel v živo, ko je Percy povedal, da je ime njegove žene omadeževano s sramotnim izdajstvom.

Margareta je bila mlada, neizkušena, nepremišljena morebiti. Armand je to vedel in vedeli so to tudi tisti, ki so zlorabljali njeno mladost, njeno prenačljeno in neizkušenost. Pa Blakeney je bil počasnega pojmovanja, omejenega duha, ni hotel poslušati njenih opravičevanj, ni hotel nič slišati o «okolščinah» — oklepal se je le dejstev in ta so mu pričala, da je njegova soproga ovadila sorojaka revolucionarjem, ki niso poznali prizanesljivosti, — in zaničevanje, ki ga je čutil počasni pa tembolj ponosni potomec stare plemenitaške angleške rodbine za sramotno izdajstvo, to zaničevanje je ubilo njegovo ljubezen do Margarete.

Tako si je razlagal Armand nesrečno zgodbo sestrinega mladega zakona.

Pa nekaj v njenem obnašanju, v njenih besedah mu je bilo uganka.

(Dalje prihodnjič).

Gospodinje! Ali zahtevate pri trgovcu, kjer se strežete, vedno testenine «Pekatete.» Ako ne, prosimo — storite to vedno!

Vozni red, veljaven od 1. junija 1923 se dobi v Cirilovi tiskarni. Cena komadu 1 dinar, po pošti 40 par več. Poleg južne železnice so objavljene še sledeče proge: Celje—Dravograd, Ljubljana—Kamnik, Ljubljana—Jesenice—Trbiž, Kranj—Tržič in Jesenice—Bohinjska Bistrica. Priporočamo ga zlasti turistom, ker zavzema vsled svoje ročne oblike jako malo prostora.

BERSON
gumijevi podpetniki in podplati
so cenejši!

TRBOVELJSKA PREMOKOKOPNA DRUŽBA.

OGLAS.

350 2-2

50. redni občni zbor delničarjev Trboveljske premogokopne družbe, kateri se je vršil dne 1. junija 1923, je sklenil za poslovno leto 1922 izplačati dividendo D 25.— (dinarjev petindvajset) za delnico od 1. julija t. l. in povišati delniško glavnico na SKS krone 200.000.000.— (D 50.000.000.—) z izdajo 500.000 komadov na donosca glasečih se polno vplačanih delnic v nominalni vrednosti od SHS K 200.— (dinarjev petdeset).

V provedbi tega sklepa in v skladu z modalitetami emisije, katere so odobrene od občnega zbora ter upravnega sveta, daje se posestnikom sedaj v prometu nahajajočih se delnic pravica opcije in sicer:

Za vsakih 5 (pet) komadov starih delnic 2 (dve) novi delnici, kateri participirate na poslovnem dobičku družbe od 1. januarja 1923 in sicer pod sledečimi pogoji:

1. Za manjše kakor 5 (pet) starih delnic ne dajo se nikake pravice opcije.

2. Pravica opcije ima se v času od 11. junija 1923 do vseh tega 25. junija 1923, ker se jo sicer izgubi, prijaviti v času poslovnih ur na sledečih mestih:

V Jugoslaviji: pri Slavenski banki d. d. v Zagrebu ter vseh njenih podružnicah in ekspoziturah: v Beogradu, Bjelevaru, Brodu na Savi, Celju, Dubrovniku, Gornji Radgoni, Kranju, Ljubljani, Mariboru, Jesenicah, Murski Soboti, Osijeku, Rogaški Slatini, Sarajevu, Somboru, Sušaku, Šabacu, Šibeniku, Skofji Loki in Vršacu ter njeni afilijaciji Jugoslavenski industrijski banki v Splitu.

Na Dunaju: pri Centralni evropski deželni banki (Zentral Europäische Länderbank) podr. na Dunaju.

V Parizu: pri Banque des Pays de l'Europe Centrale.

V Ženevi: pri Lambard, Odier & Cie., pri Darier & Co., pri Union Financière de Geneve.

Pravica na Francoskem se zamore izvršiti še le po izpolnitvi po francoskih zakonih predpisanih formalnosti in sicer v terminu, ki bo še pozneje razglašen.

3. Opcijski tečaj novih delnic znaša D 62.50 tel quel po kom., ter se ima takoj ob priliki prijave pravice opcije vplačati v gotovini sicer se izgubi pravica opcije. Vplačilo se zamore izvršiti tudi na ta način, da se izroči dividendne kupone za poslovno leto 1922 in sicer s prepustitvijo 5 dividendnih kuponov v vrednosti a D 25.— pro komad, tako, da je s tem poravnana protivrednost dveh novih delnic. Za vplačilo v Avstriji je merodajna protivrednost po dnevnem tečaju v avstrijskih kronah.

4. Pri prijavi ima se predložiti plašče delnic ter priložiti dvojni seznam, v katerem so številke delnic vpisane v aritmetičnem redu. Formularje teh seznamov izdajajo brezplačno vsa subskripcijska mesta.

5. O pologu plašča delnic, kakor tudi o izvršenem vplačilu izdajajo se blagajniška potrdila, katera se bodo v roku, ki se bo kasneje objavila, zamenjala za odgovarjajoče nove delnice. Predloženi plašči starih delnic opremili se bodo z žigom, ki bo označen, da je pravica opcije izvršena, ter se bodo takoj vrnili strankam.

Nove delnice bo mogoče prevzeti samo pri onih podpisnih mestih, kjer se bo izvršila prijava pravice opcije.

Dunaj, dne 11. junija 1923.

Trboveljska premogokopna družba.

FOTOGRAF

337

Dolenc, Maribor, Meljska cesta 18,

se priporoča društvom, ženitvam, primicijam itd.

Produktivna zadruga za lesno industrijo v Celju,

Mariborska cesta 2

proizvaja vse strgarske in rezbarske izdelke za mizarje (vaze, kapitlje, opore, strugane noge, nastavke itd.) po lastnih in doposlanih načrtih in po konkurenčnih cenah.

351

Najcenejše in najuspešnejše

oglašujete

samo potom

Oglasnega zavoda

Voršič,

Maribor, Slomškov trg 16

Pojasnila brezplačno!

Za birmance

Velika izbira gotovih oblek po nizki ceni priporoča I. VEZJAK konfekcija, Maribor, Vetrinjska ulica 7.

27.

Poznati Maršnarovi

limonadni praški

„BRAUSE“

se zopet dobljo pri trdkl

Josip Vitek, Ljubljana

Krekov trg 8.

Zastopstvo in zaloga tovarov „ORION“, Maršner. 12 8 275

Popolna oprema za brivnico se proda. Flieger, Krčevina št. 203.

357

Kumno, janež, rdečo deteljo, lipovo cvetje, suhe gobe itd. plačuje najbolje Sever & Komp., Ljubljana. 349 5-2

Potrji po globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš iskrenoljubljeni nepozabni soprog, ožir. oče, tast in stari oče, g.

Anton Kobližek

tovarniški posestnik in stavbenik,

dne 14. t. m. v Badenu pri Dunaju po kratki bolezni v Bogu zaspal.

Pogreb je dne 18. t. m. v Wiener-Neustadt.

Poljčane—Wiener-Neustadt, dne 14. junija 1923.

Zalujoče rodbine:

Kobližek, Schad, Stolz.

Brez posebnega obvestila.

358

ANT. RUD. LEGAT^{ovo} ZASEBNO UČILIŠČE ZA STROJEPISE IN STENOGRAFIJO, MARIBOR.

Prva in edina strokovna šola za strojeписje in stenografijo v Mariboru.

Začetek tečajev dne 2. julija 1923.

Vplsovanje in pojasnila v trgovini s pisalnimi stroji

Ant. Rud. Legat, Maribor, Slovenska ul. 7, telef. 100
od 8.—12. in od 14.—18. ure.

326 7-4

Trgovina z železom Franc Frangesch' naslednik

Rupert Jeglitsch, Maribor

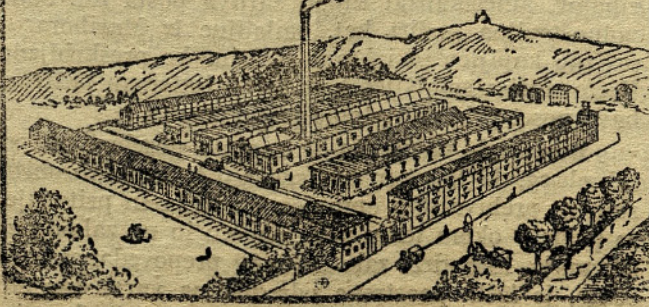
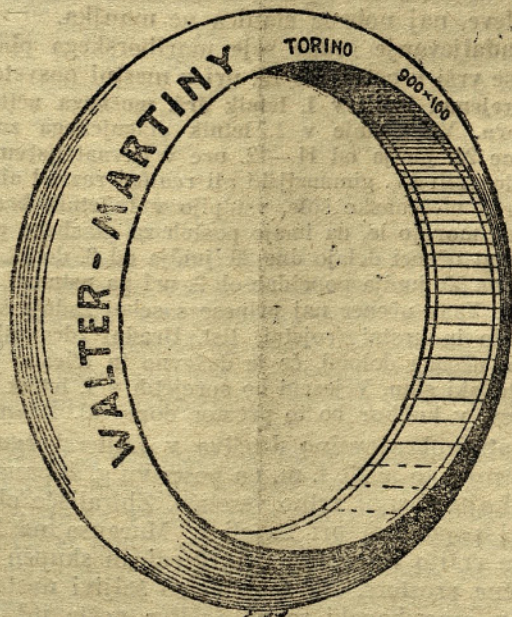
Gospodsk. ulica št. 11

priporoča svojo bogato zalogo v medenih armaturah, železnih fitting, spon za jermenje, Glasselbstöler, škatlje za Stauffermast, kakor tudi Stauffermast, strojno olje, vozovno mast, jermensko smolo, vseh vrst orodja, patentni kovačji ogenj, primaže, mlin-

ske, vezovne, krožne in «Zug»-žage, gospodarska in kuhinjska orodja, čebelarstvo vzgojnih predmetov, kakor umetne sate, ribarsko orodje, svinčene plombe, klešče za plombirati, hišnih čuvajev in drugih ključavničarskih zavarovanj, lesorezbarski les itd.

Vinograjsko žveplo in modra galica, gumene trakove za trse, mehe za brizgalnice, gumene ploče, gumene kroglice za ventile, sestavne dele za studence (Schlagbrunnenbestandteile), krilne črepalnice in polijala.

355

„Svetla“

d. d.

PODRUŽNICA MARIBOR

Gospodsk. ul. 20.

Telefon št. 133

Tovarniška zaloga polnogumijastih obročev, pnevmatike in vsake vrste tehniških gumijevih cevi, auto-delov in vsakovrstnega auto-materijala.

V centrali na razpolago:

Stiskalnica za montiranje polnogumijevih obročev.

Velika zaloga elektro-materijala.

Zastopstvo svetovnih tovarn.

CENTRALA LJUBLJANA

Rimska cesta 2. Telef. 588 Hilšerjeva ul. 5.

PODRUŽNICE:

Dunajska c. 20.

Mestni trg 25

ZAGREB

BEOGRAD

Solidna in točna posredba! — Cene brez konkurence!